

ملزوماتی که باید در ساخت مسجد به آنها توجه شود

به طور قطع طراحی

و معماری مکان‌های

مذهبی از ریزه کاری‌ها

و ملزومات خاص خود

پیروی می‌کند. فرقی

که یک ساختمان

با کارکرداری یا

تجاری با یک بنای مذهبی دارد در روحی

خدایی و احساس خاصی است که در فضای

مکان مذهبی جاری است. وظیفه معمار در

این بین کمک به ایجاد چنین فضایی است.

تا به حال شاید کمتر نگاه علمی جامعی به

معماری مساجد شده باشد، ولی به همت

دکتر محمدرضا پورجعفر و گروه نویسندگان

همراهش کتاب «معماری مساجد، مردن

و معاصر» تألیف و منتشر شده است، به

همین خاطر طی گفت‌وگوی کوتاهی با وی

به ملزوماتی که باید در طراحی معماری

مسجد به آن توجه شود، پرداخته شده است.

یک مسجد باید دارای چه خصوصیتی

باشد؟

مسجد خانه خداست، باید هر کسی بتواند به آنجا

برود و فریاض دینی خود را انجام دهد، نمونه کامل

یک مسجد را می‌توان در «مسجد النبی» که پیامبر

اسلام بنا کرد دید، وقتی از باب الجرنیل وارد مسجد

می‌شوید، جایی به نام صفا وجود دارد که تعدادی

از صحابه پیامبر که جایی برای زندگی نداشتند،

در آنجا اقامت کرده بودند. هم اکنون در کدام یک

از مساجد ما چنین موضوعی وجود دارد، مساجد

را با دیوارهای بلند احداث می‌کنند، با درهای

قطور، سر ظهر و برای نماز در مسجد باز می‌شود و

بلافاصله بعد از آن بسته می‌شود. به لحاظ مذهبی

باید مساجد علاوه بر وضوخانه دارای غسل‌خانه

باشند، اما در ایران کمتر مسجدی را می‌توان یافت

که دارای غسل‌خانه باشد.

در طراحی یک مسجد باید چه

فاکتورهایی مورد توجه قرار گیرد؟

در طرح مسجد باید ارتباط بافت و فضای شهر

با کالبد و فضای درونی مسجد، پلان مطلوب،

ترکیب موزون اجسام عناصر طرح، رنگ و گرافیک

حساب شده در راستای تقویت و تأکید مفاهیم

مورد نظر (نزدیکی به خداوند) و مردمی بودن

بنا، به طور کامل مورد توجه قرار گیرد. سادگی

و در عین حال زیبایی مسجد یکی از عمده ترین

دلایلی است که مردم را می‌تواند جذب کند.

با معماری مدرن و عبور از اسلوب‌های

سنتی موافقید؟

تا جایی که به مسائل اعتقادی مردم لطمه نزند و با

فرهنگ بومی شان در تضاد نباشد بلامانع است.

به نظر شما، کارایی و کارکرد مساجد

امروز متناسب با ظرفیت‌هایی

که مسجد زمان پیامبر(ص) از آن

برخوردار بود، هست؟

مسجد باید کانون گردهمایی مردم و مکانی

برای تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های اجتماعی

باشد، همانگونه که در زمان پیامبر اکرم (ص)

بود، یعنی کار کردی که امروزه در انگلیسی به

آن (town hall) می‌گویند. پیامبر در هنگام

ورود به شهر مدینه چه کار کرد؟ ایشان پیش

از هر اقدامی مسجد ساختند، یعنی جایی برای

عبادت و کانونی برای جمع شدن مردم. ولی

کدام یک از مساجد ما امروزه می‌توانند مانند

مسجدالنبی عمل کنند؟ در هنگام انقلاب

مساجد نشان دادند که می‌توانند دوباره به

کانون گردهمایی مردم تبدیل شوند، به فرموده

امام راحل (ره) «مساجد در انقلاب اسلامی

ایران مرکز انقلاب و مرکز آشنایی مردم با

اسلام و وظایف شرعی آنان در جهت پاسداری

از ارزش‌های والای اسلام بوده است». نگاه کنید

! آیا مساجد ما دارای چنان جاذبه‌ای هستند که

بتوانند بخشی از اوقات فراغت مردم را پر کنند؟

اگر چنین نیست باید اعتراف کرد که مساجد

ما نیاز به یک دگرگونی جدی و حمایت همه

جانبه دارند تا کارایی اصلی و واقعی خود را به

دست آورند.